

ממתק לשבת

פרשת השבוע: משפטים תשע"ט

חומש: שמות

להיות חופשי ומשחרר

אם היינו נשאלים מה המצווה הראשונה שהיתה צריכה להכתב אחרי המעמד הנשגב והנורא של מתן תורה בהר סיני, באיזו מצווה היינו פותחים את פרוט המצוות והמשפטים, מה היינו עונים? אולי נפתח במצוות הקשורות לבין אדם לחברו או משהו דומה אך התורה בחרה לפתוח במצווה של 'עבד עברי'. בעיון בין השורות ובנימת המצווה נראה שהתורה לא כל כך אהבה את המציאות שיש עבדים בעולם. אין שום סיבה מוסרית מוצדקת שאדם יהיה משועבד ועבד לאדם אחר, אך מה נעשה שהמציאות של 'נמכר בגנבתו' משפילה ומורידה את האדם למחוזות לא רצויים ולכן יש הכרח למציאות של עבדות, אך כל זה יתכן לתקופה מוגבלת של שש שנים. היכן מתחילה הבעיה האמיתית, כאשר מתאהבים בעבדות... כאשר אומר העבד 'אהבתי את אדוני... לא אצא לחופשי', ברגע זה המצב ממש לא טוב וצריך לרצוע את אוזונו במרצע, ולמה באוזן? חכמים בארו [קידושין כב ע"ב]: 'רבן יוחנן בן זכאי היה דורש את המקרא הזה... מה נשתנה אוזן מכל אברים שבגוף? אמר הקדוש ברוך הוא: אוזן ששמעה קולי על הר סיני בשעה שאמרתי 'כי לי בני ישראל עבדים' ולא עבדים לעבדים והלך זה וקנה אדון לעצמו ירצע'. מדוע בחרה התורה לפתוח את פרוט מצוותיה ומשפטיה בדיני עבד? מכיוון שעבדות אינה יכולה להסתדר עם קבלת תורה שהרי התורה בעצמה כתבה: 'אנוכי ה' אלוקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים', בכדי להגיע למצב של 'אנוכי ה' אלוקיך', חייבים כתנאי סף לצאת ממצב עבדות ולהיות בן חורין. שנזכה באמת להשתחרר מכל שעבוד פנימי וחיצוני.

הרב גבי קדוש

רבנות מועצה אזורית
בני שמעון

